

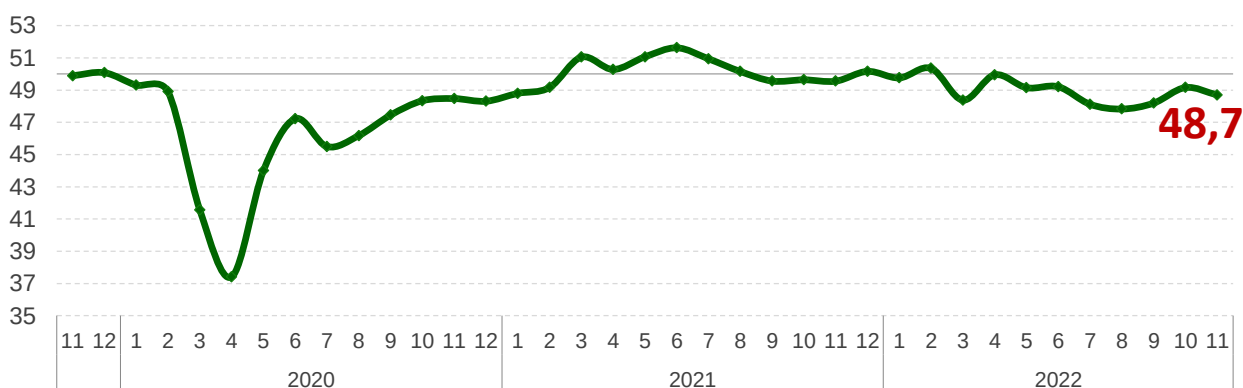

Іскерлік белсенділік индексі

2022 Қараша

Іскерлік белсенділік жекелеген секторлардағы жаңа тапсырыстар көлемі және жұмыспен қамту деңгейінің төмендеуі есебінен біршама төмендеді. Құрылыста айтарлықтай нашарлау байқалды.

График 1. Іскерлік белсенділік индексінің (ІБИ) динамикасы*

* Көрсеткіш 50-ден жоғары болса оң өзгерісті, төмен болса кері өзгерісті білдіреді. Индекстің мәні 50-ден қаншалықты жоғары (төмен) болса, көрсеткіштің өсу (құлдырау) қарқыны соншалықты жоғары (төмен), 50-ге тең деңгейі өзгерістің жоқ екендігін көрсетеді.

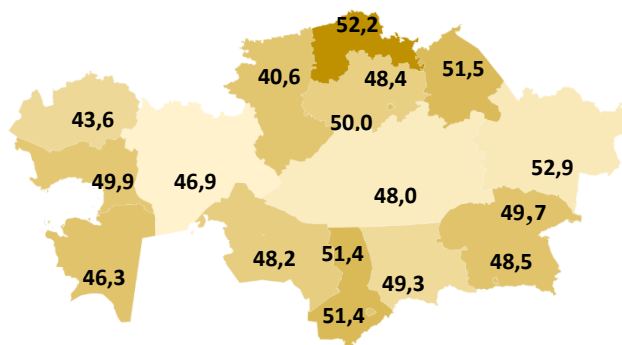
Іскерлік белсенділік индексі 48,7 дейін төмендеді (қазанда – 49,2).

Іскерлік белсенділіктің төмендеуі өндірістік сектордан басқа секторлардың бәрінде байқалды, өндірісте көрсеткіш 48,8 құрады (қазан айында – 48,6). Құрылыс және кен өндіру өнеркәсібінде іскерлік белсенділік индексі сәйкесінше 44,7 және 48,4 деңгейіне дейін төмендеді (қазан айында 47,2 және 50,4). Қызмет көрсету секторында индекстің мәні өткен ай деңгейінде қалып, 49,2 құрады (қазан айында 49,3).

График 2. Қарашадағы өңірлер бойынша ІБИ

4 өңірде іскерлік белсенділік жақсарды, 12 өңірде нашарлады, 1 өңірде өзгерген жоқ.

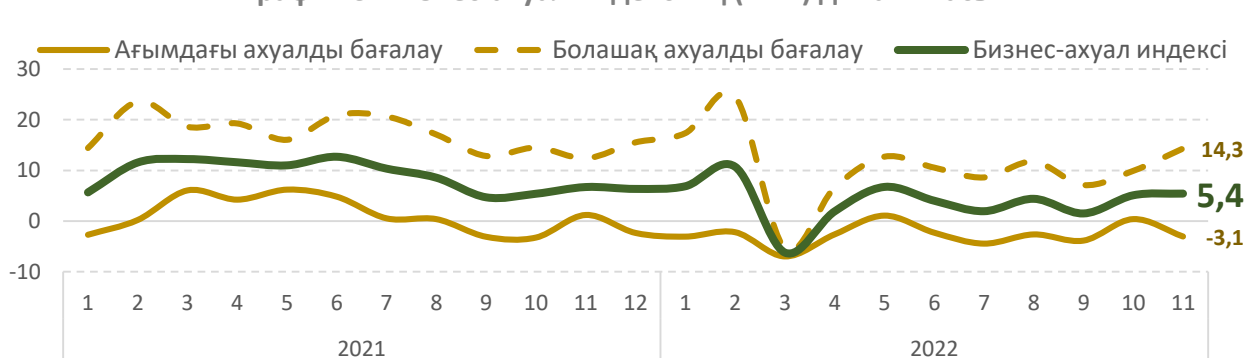
Индекстің ең жоғары мәні Шығыс Қазақстан облысында тіркелді (52,9), ең кіші мәні Қостанай облысында орын алды (40,6).

Бизнес-ахуал индексі

Бизнес-ахуал индексі кен өндіру өнеркәсібіндегі көрсеткіштің жақсаруына байланысты жоғарылады. Көрсеткіш құрылыста айтарлықтай нашарлады.

График 3. Бизнес-ахуал индексінің (БАИ) динамикасы*

* Ағымдағы және болашақ бизнес-ахуалды бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады, ол бизнес-ахуалдың өзгерісі жайлы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекстің мәні 0 ден жоғары болса ахуалдың жақсарғанын, төмен болса нашарлағанын білдіреді.

2022 жылғы қарашада кәсіпорындардың бағалауынша ағымдағы бизнес-ахуал нашарлады, ал болашақ бизнес-ахуал бойынша оптимизм артты.

Кәсіпорындар, коммуникацияларға қол жетімділік пен дайын өнімге сұраныстың өзгеруін аз да болса, оң бағалады. Бизнес ахуалдың қалған факторлары (салық жүктемесі және қаржыға/несиеге қол жетімділік және бизнесті қорғау мәселелері) бойынша теріс бағалаулар басым.

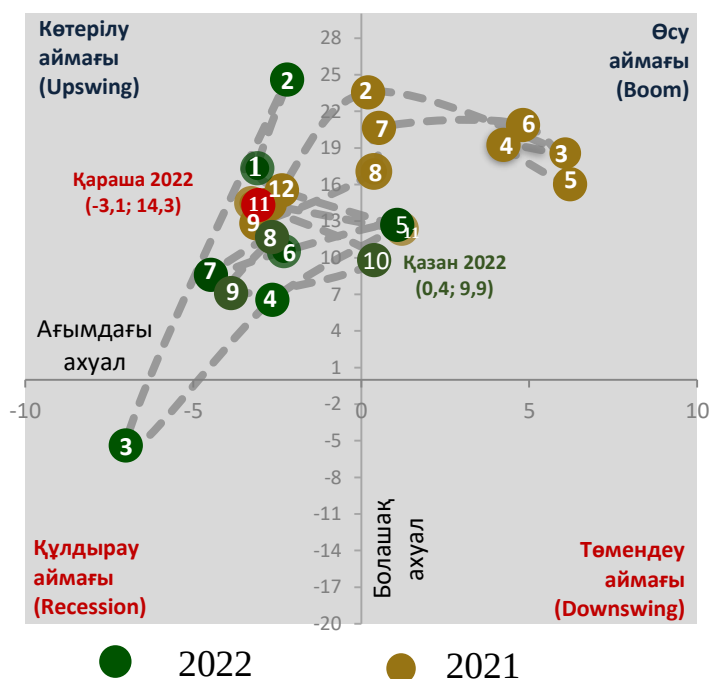
2022 жылғы қарашада бизнес-цикл «сағатының» индикаторы көтерілу аймағында орын алды

Кәсіпорындардың ағымдағы бизнес-ахуалды бағалауы азын-аулақ теріс мәнге ие болып (-)3,1 дейін төмендеді (қазандағы 0,4-тен).

Алдағы 6 айдағы болашақ бизнес жағдайларының бағалауы жақсарып 14,3 құрады (қазанда – 9,9).

*Бизнес-цикл «сағаты» экономиканың берілген уақытта циклдың қай фазасында болғанын көрсетеді. Оны құру үшін ағымдағы ахуалды (Х осі бойынша) және болашақ ахуалды (Y осі бойынша) бағалау бойынша деректер қолданылады.

График 4. Бизнес-цикл «сағаты»

ӘДІСНАМАЛЫҚ ТҮСІНДІРМЕ

¹ Ақпарат нақты сектор мониторингіне қатысушы кәсіпорындардың арасында жүргізілген ай сайынғы сауалнамаларының нәтижелері бойынша дайындалды.

² Іскерлік белсенділік индексі жаңа тапсырыстар көлемі, жұмыспен қамту деңгейі, жаңа өнім көлемі, тауарлық-материалдық қорлардың көлемі, жеткізу мерзімдері сияқты кәсіпорындардың көрсеткіштерінің жиынтық өзгерісі ретінде есептеледі.

³ Іскерлік белсенділік индексін есептеу үшін диффузиялық индекс (ДИ) пайдаланылады, ол әрбір көрсеткіш бойынша оң жауап берген кәсіпорындар үлесінің және өзгеріссіз жауаптардың жартысының үлесінің қосындысы (үлестер салмақтанып есептеледі) ретінде есептеледі. Бұл индекс көрсеткіштің өзгеру динамикасын сипаттайтын жалпыланған индикатор болып табылады.

⁴ Бизнес-ахуал индексін (БАИ) есептеуде Ifo неміс зерттеу институтының әдістемесіне сәйкес ағымдағы айдағы бизнес-жағдайлардың көрсеткіштері (АЖ) және болашақ 6 айдағы бизнес-жағдайлардың күтілетін өзгерістері (БЖ) бойынша жауаптар теңгерімі (ЖТ) пайдаланылады:

$$БАИ^* = \sqrt{(ЖТ(АЖ) + 200) * (ЖТ(БЖ) + 200)} - 200$$

мұндағы, ЖТ – жауаптар теңгерімі

АЖ – ағымдағы экономикалық жағдай

БЖ – болашақтағы экономикалық жағдай

⁵ ЖТ (жауаптар теңгерімі) бизнес-шарттардың өзгеруі туралы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптардың үлестері арасындағы айырма ретінде есептеледі. Кәсіпорындар ұсынылған үш жауаптың біреуін таңдайды: "жақсарды", "өзгерген жоқ" және "нашарлады". Жауаптардың үлестері салмақтана отырып есептеледі.

⁶ Ifo зерттеу институты жасаған бизнес-цикл "сағаты" - бұл екі нөлдік сызықтың қиылысуымен төрт квадрантқа бөлінген диаграмма (координаттар жүйесі), олар іскерлік жағдай тұрғысынан экономикалық циклдің төрт кезеңін білдіреді: көтерілу, өсу, төмендеу, құлдырау. Егер ағымдағы жағдайларды бағалау теріс болса, ал күтулер оң болса, экономикасы көтерілу фазасында, егер ағымдағы жағдайларды бағалау және күтулер оң болса, онда экономика өсу фазасында т. с. с.

⁷ Диаграммалардағы деректер маусымдық фактордың әсерінен тазартылған (болашақ жағдайларды бағалау мен факторларды бағалаудан басқасы).

⁸ Алдыңғы айлардың динамикасында маусымдық тазалауға және ЖҚҚ нақтылауға байланысты өзгерістер болуы мүмкін.

⁹ Секторлар бойынша егжей-тегжейлі ақпарат (іріктеме туралы ақпарат, индикаторлар динамикасы, жауаптардың таралу нәтижелері) дашбордта берілген.